

КЛАЙВ БАРКЪР

СЕКС, СМЪРТ И ЗВЕЗДЕН

БЛЯСЪК

Част 5 от „Кървави книги“

Превод от английски: Иван Атанасов, 2012

chitanka.info

Даян прокара напарфюмираните си пръсти през двудневните червеникавокафяви косъмчета по брадичката на Тери.

— Харесват ми — заяви тя. — Дори сивите.

Харесваше всичко в него или поне така твърдеше.

Когато я целуваше: Харесва ми.

Когато я събличаше: Харесва ми.

Когато смъкваше слиповете си: Харесва ми, харесва ми, харесва ми.

Тя се нахвърляше върху него с такъв неподправен ентусиазъм, че не му оставаше нищо друго, освен да гледа как светлорусата ѝ глава се клати над слабините му с надеждата, че никой няма да ги изненада в гримьорната. Даян беше омъжена жена все пак, нищо че беше актриса. Той също имаше съпруга, където и да се намираше тя в момента. От този тет-а-тет^[1] можеше да излезе пикантен материал в някой местен жълт вестник, а той искаше да запази репутацията си на сериозен режисьор — никакви евтини трикове за привличане на вниманието, никакви клюки, само изкуство.

После езикът ѝ хвърляше в смут нервните му окончания и той забравяше всякакви честолюбиви помисли. Може и да не беше кой знае каква актриса, но, ей богу, добре се справяше. Безупречна техника; непогрешим усет за темпо — или имаше много практика, или усещаше инстинктивно кога да забърза ритъма, за да доведе сцената до задоволителен завършек.

А когато всичко свършеше, на него му идеше едва ли не да я аплодира.

* * *

Разбира се, всички участници в постановката на Калоуей на „Дванайсета нощ“ знаеха за връзката им. Когато актрисата и режисьорът закъсняваха за репетиции или тя се появяваше с грейнало лице, някой подхвърляше саркастичен коментар и той се изчервяваше. Помъчи се да ѝ обясни, че трябва да контролира изражението си на доволна котка, но тя просто не умееше да се преструва. Което беше нелепо, предвид естеството на професията ѝ.

Но на Ла Дювал, както Едуард настояваше да я нарича, не ѝ се налагаше да бъде голяма актриса, тя беше известна. Какво като рецитираше Шекспир като Хайауата — дум да дум да дум да дум да^[2]? Какво като вникването ѝ в психологията на героя беше съмнително, логиката ѝ погрешна, а изграждането на образа неточно? Какво като усетът и към поезията отговаряше на усета ѝ за благоприличие? Тя беше звезда, а това означаваше бизнес.

Никой не можеше да го отрече — името ѝ носеше пари. Рекламата на театър „Елизиум“^[3] заявяваше правото ѝ на слава със седемсантиметров черен надпис с удебелен прав шрифт на жълт фон:

„Даян Дювал: звездата от «Извънбрачното дете»“ „Извънбрачното дете“. Навярно най-лошата сапунена опера, шествала по националните програми в историята на жанра, два пълни часа седмично с банални герои и дървен диалог, които, естествено, постигнаха висок рейтинг и превърнаха изпълнителите на главните роли кажи-речи за една нощ в ярки звезди на кристалния небосклон на телевизията. А най-ярка измежду ярките беше ослепителната Даян Дювал.

Може и да не беше родена за класически роли, но бог е свидетел, че представленията с нея бяха касови. А във времената на празни театри от значение беше единствено броят на продадените билети.

Калоуей се бе примирил с факта, че тази постановка на „Дванайсета нощ“ няма да е точно каквото иска, но ако имаше успех — а с Даян в ролята на Виола имаше всички шансове да бъде успешна — тя можеше да му отвори няколко врати в Уест Енд^[4]. Освен това работата му с вечно любящата и искаща госпожица Д. Дювал си имаше своите предимства.

* * *

Калоуей вдигна шевиотните си панталони и погледна надолу към нея. Тя го гледаше с онази очарователна усмивка, която използваше в сцената с писмото. Изражение Пето в репертоара на Дювал, някъде между Непорочното и Майчинското.

Той отговори на усмивката с кратка любяща усмивка от собствения си репертоар, която от метър разстояние приличаше на

истинска. После се консултира с часовника си.

— Боже, скъпа, закъсняваме.

Тя облиза устни. Вкусът му наистина ли ѝ харесваше толкова много?

— По-добре да си оправя косата — рече Дювал, когато се изправи и се погледна в продълговатото огледало до кабината с душа.

— Да.

— Добре ли си?

— По-добре не бих могъл да бъда — отговори ѝ той. Целуна я лекичко по носа и я остави да флиртува със себе си.

На път към сцената се вмъкна в мъжката съблекалня, за да си оправи дрехите и да наплиска пламналите си бузи със студена вода. След секс винаги му избиваха издайнически червени петна по лицето и горната част на гърдите. Когато се наведе, за да се наплиска, Калоуей огледа критично чертите си в огледалото над мивката. В продължение на тридесет и шест години бе останал недосегаем за следите на времето, но сега възрастта започваше да му личи. Вече не изглеждаше като младеж. Под очите му имаше видими торбички, които не бяха от безсъние, а по челото и покрай устата му имаше бръчки. Вече не приличаше на дете-чудо; разгулният живот бе оставил отпечатък върху лицето му. Многото секс, пиене и амбиции, осуetyаването на желанията му и пропуснатите големи шансове. Как ли щеше да изглежда сега, запита се той горчиво, ако се бе задоволил да бъде неамбициозна и непопулярна личност, работеща в по-незначителен театър с постоянен актьорски състав, който събира всяка вечер десетина верни почитатели на Брехт? Навярно лицето му щеше да е гладко като бебешко дупе — повечето хора в държавните театри изглеждаха така. Апатични и доволни глупаци.

— Ти плащаш, ти решаваш — каза си той. Хвърли последен поглед към измъчения херувим в огледалото, който с или без бръчки продължаваше да бъде неустоим за жените, и пое към трудностите и изпитанията на Трето действие.

На сцената се водеше ожесточен спор. Дърводелецът, който се казваше Джейк, беше изработил два живи плета за градината на Оливия. Все още не бяха покрити с листа, но въпреки това изглеждаха впечатляващо и се простираха чак до циклорамата^[5] в дъното на сцената, върху която щеше да бъде нарисувана останалата част от

градината. Никакви символични образи. Градина като градина: зелена трева, синьо небе. Публиката на север от Бирмингам харесваше такива неща, а Тери симпатизираше на непретенциозните ѝ вкусове.

— Тери, скъпи.

Еди Кънингам го хвана за ръката и лакътя и го включи в разправията.

— Какъв е проблемът?

— Тери, скъпи, сериозно, не можеш да искаш тези шибани (произнесе го бързо и безгрижно: ши-бани) плетове. Кажи на Чичо Еди, че не си сериозен, преди да съм се разстроил напълно. — Еди посочи оскърбителните плетове. — Така де, виж ги. — Докато говореше, от устата му пръскаше слюнка.

— Какъв е проблемът? — попита отново Тери.

— Проблем ли? Пречат, скъпи, пречат. Помисли само. Репетирали сме цялата тази сцена, в която аз подскачам нагоре-надолу като мартенски заек. Нагоре и надясно, надолу и наляво — но няма да се получи, ако не мога да мина отзад. И виж! Тези ши-бани неща блокират достъпа до проспекта^[6].

— Така трябва, необходимо е за илюзията, Еди.

— Само че не мога да ги заобиколя, Тери. Виж нещата от моя гледна точка.

Той се обърна към другите на сцената — дърводелците, двамата техници и тримата актьори.

— Мисълта ми е, че просто няма да ми стигне времето.

— Еди, ще направим място за минаване.

— О...

Не изглеждаше доволен.

— Не?

— Хм.

— Мисълта ми е, че това изглежда най-лесно, нали?

— Да... Просто исках...

— Знам.

— Налага се. А крокета?

— Ще отпадне.

— Цялата сцена с дървените чукове? Циничните шеги?

— Всичко това трябва да отпадне. Съжалявам, не съм премислил нещата. Не разсъждавах трезво.

Еди подскочи.

— Ти само това правиш, скъпи, мислиш трезво...

Задружен кикот. Тери не му обърна внимание. Еди беше прав да го критикува, не беше взел под внимание проблемите с дизайна на живия плет.

— Съжалявам за сцената, но няма как да я напаснем.

— Не би отрязал сцена, в която участва някой друг, сигурен съм — каза Еди. Той хвърли поглед през рамото на Калоуей към Даян, после се запъти към съблекалнята. Разгневеният актьор излиза, лява сцена. Калоуей не направи опит да го спре. Ако го беше сторил, само щеше да влоши допълнително нещата. Просто промърмори „Боже мой“ и прокара ръка през лицето си. Това беше фаталният недостатък на тази професия — актьорите.

— Някой ще го върне ли тук? — попита.

Мълчание.

— Къде е Раян?

Очилатото лице на сценичния мениджър се показва над оскърбителния плет.

— Моля?

— Раян, скъпи, ще занесеш ли чаша кафе на Еди, за да го придумаш да се върне в семейството?

Раян направи физиономия, която казваше: ти го засегна, ти го придумай. Но Калоуей му беше прехвърлял това задължение и преди, беше майстор в прехвърлянето на отговорности. Той просто продължи да гледа втренчено Раян, предизвиквайки го да отхвърли молбата му, докато другият не сведе очи и не кимна смирено.

— Разбира се — каза навъсено.

— Добър човек.

Раян го изглежда обвинително и тръгна след Ед Кънингам.

— Без Хлъц^[7] няма шоу — каза Калоуей в опит да разведри малко атмосферата. Някой изсумтя и наредените в полукръг зяпачи започнаха да се разпръсват. Край на шоуто.

— Окей, окей — продължи Калоуей, за да внесе ред, — да се залавяме за работа. Ще разиграем сцената отначало. Даян, готова ли си?

— Да.

— Окей. Започваме ли?

Той се извърна от градината на Оливия и чакащите актьори, за да си събере мислите. Бяха включени само работните лампи на сцената, салонът тънеше в мрак. Беше зинал нахално към него — редица след редица празни седалки, които го предизвикваха да ги забавлява. Ах, самотният режисьор на дълги разстояния^[8]. Имаше дни, в които мисълта за живот на счетоводител му се струваше като завършек, който от бога да просиш, както казва Принцът на Дания^[9].

Някой се раздвижи в ложите на театъра. Калоуей се отърси от съмненията си и се вгледа в сумрака. Да не би Еди да беше седнал там, на най-задния ред? Не, със сигурност не беше той. За толкова кратко време не би могъл да стигне дотам.

— Еди? — попита все пак Калоуей, като заслони очите си с ръка.
— Ти ли си?

Различи очертанията на фигура. Не, не фигура, а фигури. Двама души, които вървяха крадешком покрай задния ред към изхода. Които и да бяха, Еди със сигурност не беше сред тях.

— Това не е Еди, нали? — попита Калоуей, като се обърна отново към изкуствената градина.

— Не — отговори му някой.

Беше Еди. Беше се върнал на сцената и стоеше облегнат на един от живите плетове с цигара в устата.

— Еди...

— Всичко е наред — каза добродушно актьорът, — не ми се подмазвай. Не мога да гледам как един красив мъж раболепничи.

— Ще видим дали не можем да вмъкнем сцената с чука за крокет някъде — рече Калоуей помирително.

Еди поклати глава и изтръска пепелта от цигарата си.

— Не е нужно.

— Наистина...

— И без това не стоеше добре.

Голямата заоблена врата изскърца тихо, докато се затваряше зад гърба на посетителите. Калоуей не се обърна. Бяха си отишли, които и да бяха.

* * *

— Този следобед в салона имаше някой.

Хамърсмит вдигна поглед от листовете със сметки, в които се бе вгълъбил.

— Така ли? — Веждите му бяха буйни, с дебели като тел косми, които стърчаха непослушно. Повдигнаха се над малките очички на Хамърсмит в очевидно престорена изненада. Той подръпна долната си устна с пожълтели от никотин пръсти.

— Някаква идея кой може да е бил?

Хамърсмит продължи да си подръпва устната, като гледаше изотдолу по-младия мъж; на лицето му бе изписано неприкрито презрение.

— Проблем ли е?

— Просто исках да знам кой е наблюдавал репетицията, това е всичко. Мисля, че имам пълното право да попитам.

— Пълното право — повтори Хамърсмит, като кимна леко и опъна устната си до побеляване.

— Говореше се, че ще ни посетят от Националния^[10] — каза Калоуей. — Агентите ми бяха организирали нещо. Просто не искам някой да дойде без мое знание. Особено ако са важни клечки.

Хамърсмит се беше върнал към числата. Гласът му прозвуча уморено.

— Тери, ако някой от Саут Банк^[11] ни посети, за да види твоя опус, ти ще си първият, който ще разбере, обещавам ти. Окей?

Интонацията му беше ужасно груба. Един вид, разкарай се, малкия. На Калоуей му се прииска да го фрасне.

— Не искам разни хора да гледат репетициите без мое позволение, Хамърсмит. Чуваш ли? И държа да знам кой беше днес в залата.

Управителят въздъхна тежко.

— Повярвай ми, Тери, и аз не знам. Предлагам ти да питаш Талула, тя беше пред театъра днес следобед. Ако са влизали някакви хора, трябва да ги е видяла. — Въздъхна отново. — Окей... Тери?

Но Калоуей вече си беше тръгнал. Хамърсмит му беше подозрителен. Мъжът не даваше и пет пари за театър и никога не пропускаше да го покаже; за всичко, което не бе свързано с пари, говореше с уморен глас, сякаш всякакви естетически неща му бяха чужди. А актьорите и режисьорите наричаше на всеослушание с една

и съща дума — въртиопашки. Всяко чудо за три дни. В света на Хамърсмит само парите бяха вечни, а театър „Елизиум“ беше благодатна земя, която можеше да осигури на един умен човек приличен доход, стига да си изиграе правилно картите.

Калоуей беше сигурен, че управителят би продал мястото още на другия ден, стига да има такава възможност. Сателитен град като Редич, който се разрастваше с темповете на Бирмингам, нямаше нужда от театри, а от офиси, хипермаркети и магазини за продажба на едро; нуждаеше се, както се изразяваха общинските съветници, от инвестиране в нова индустрия. Нуждаеше се и от добри места, където да се развива тази индустрия. Нито едно изкуство не би оцеляло при такъв прагматизъм.

* * *

Талула не беше в будката на входа, нито във фойето или в гримьорната.

Раздразнен от грубостта на Хамърсмит и от изчезването на Талула, Калоуей се върна в салона, за да си вземе якето и да отиде да пийне нещо. Репетицията беше приключила и актьорите отдавна си бяха тръгнали. Голите плетове изглеждаха малки от задния ред. Може би трябваше да ги направят с няколко сантиметра по-високи. Изрови от джоба си една брошурка за представлението и надраска на гърба: „Плетове — по-високи?“

Шум от стъпки го накара да вдигне поглед в мига, в който на сцената се появи фигура. Човекът вървеше със спокойна походка и застана там, където двата плета почти се докосваха. Беше мъж, Калоуей не го познаваше.

— Господин Калоуей? Господин Терънс Калоуей?

— Да?

Посетителят прекоси сцената и се спря с лице към салона там, където в по-ранна епоха са падали светлините на рампата.

— Прощавайте, че прекъсвам нишката на мисълта ви.

— Няма проблем.

— Искях да поговорим.

— С мен?

— Стига да нямате нищо против.

Калоуей тръгна към предните редове, като оглеждаше непознатия.

Мъжът беше облечен от глава до пети в различни нюанси на сивото. Сив камгарен костюм, сиви обувки, сиво шалче. Калоуей веднага реши, че е прекалено наконтен. Въпреки това фигурата на онзи беше внушителна. Лицето му беше скрито под шапка с периферия и не се виждаше добре.

— Позволете ми да се представя.

Имаше уверен и образован глас. Идеален за озвучаване на реклами, примерно на рекламни съобщения по време на сапунени сериали. След лошото държание на Хамърсмит, този глас се стори на Калоуей като свеж полъх на добри обноски.

— Казвам се Личфийлд. Въпреки че това име едва ли говори нещо на съвсем млад мъж като вас.

Съвсем млад мъж. Добре, добре. Може би лицето му все още беше запазило нещо от *детето-чудо*.

— Критик ли сте? — поинтересува се Калоуей.

Смехът, който се разнесе изпод безупречно чистата периферия на шапката, беше пълен с ирония.

— Не, за бога — отговори Личфийлд.

— Съжалявам, но тогава ме оставяте в пълно недоумение.

— Не е нужно да се извинявате.

— Вие ли бяхте в салона този следобед?

Личфийлд се направи, че не е чул въпроса.

— Осъзнавам, че сте зает човек, господин Калоуей, и не искам да ви губя времето. И аз като вас се занимавам с театър. Мисля, че можем да се считаме за сродни души, макар и никога да не сме се срещали.

Ах, великата гилдия. Това познато сантиментално твърдение предизвика у Калоуей желание да се изплъе. Само като си помислеше за броя на така наречените сродни души, които не се бяха поколебали да му забият нож в гърба, за драматурзите, чиито произведения бе оплюл на свой ред с усмивка и за актьорите, които бе съсипал с небрежни остроумия. Да върви по дяволите гилдията; като във всяка друга неблагоприятна професия и тук всичко беше жестока конкуренция.

— Имам траен интерес към „Елизиум“. — Интересно защо наблегна на думата траен. Прозвуча особено погребално от устата на

Личфийлд. Остани с мен^[12].

— Нима?

— Да, през годините съм прекарал много щастливи часове в този театър, затова новината, която нося, ужасно ми тежи.

— Каква новина?

— Господин Калоуей, трябва да ви информирам, че вашата „Дванайсета нощ“ ще бъде последната постановка, която „Елизиум“ ще види.

Изявлението не изненада особено Калоуей, но все пак му причини болка и тя, изглежда, се изписа на лицето му.

— А... значи не знаехте. И аз така предположих. Винаги държат артистите в неведение, нали? Това е удоволствие, от което потомците на Аполон^[13] никога няма да се откажат. Отмъщението на счетоводителя.

— Хамърсмит — уточни Калоуей.

— Хамърсмит.

— Копеле.

— На неговото племе не може да се има доверие, но едва ли е нужно точно аз да ви го казвам.

— Сигурен ли сте, че ще затвори театъра?

— Определено. Би го направил още утре, ако можеше.

— Но защо? Поставял съм Стопард тук, Тенеси Уилямс... и залата винаги е била пълна. В това няма логика.

— Опасявам се, че има чудесна финансова логика, а ако мислите в цифри като Хамърсмит, всичко опира до проста аритметика. „Елизиум“ остарява. Всички остаряваме. Скърцаме. Усещаме възрастта със ставите си, а инстинктът ни подсказва да легнем и да си отидем.

Да си отидем — гласът му затихна мелодраматично, а думите бяха прошепнати с копнеж.

— Откъде ви е известно това?

— Дълги години бях член на управителния съвет на театъра, а след като се пенсионирах, реших, че трябва да продължа — как се казва? — да бъда в течение на нещата. В днешно време е трудно да се пресъздаде триумфа, който е виждала тази сцена...

Гласът му заглъхна, стана унесен. И това не беше нарочно търсен ефект.

После стана отново делови:

— Този театър ще загине, господин Калоуей. И вие ще участвате в заупокойната му молитва, макар и не по ваша вина. Реших, че трябва... да бъдете предупреден.

— Благодаря. Оценявам го. Кажете ми, бил ли сте някога актьор?

— Какво ви кара да мислите, че съм бил?

— Гласът.

— Прекалено е изразителен, знам. Страхувам се, че това е моето проклятие. Не мога дори чаша кафе да поискам, без да прозвуча като Крал Лир по време на бурята.

Той се засмя сърдечно на собствените си думи. Калоуей започна да изпитва симпатия към този човек. Може и да изглеждаше малко архаично, дори леко абсурдно, но естествеността му беше заразителна. Личфийлд не се опитваше да оправдае любовта си към театъра, за разлика от толкова други представители на професията — хора, които не даваха всичко от себе си на сцената, защото бяха продали душите си на киното.

— Да ви призная, пробвах се за кратко в занаята — довери му Личфийлд, — но се опасявам, че просто нямам нужната енергия. Иначе съпругата ми...

Съпруга? Калоуей беше изненадан, че в Личфийлд има дори капчица хетеросексуалност.

— Съпругата ми Констанция е играла няколко пъти на тази сцена и то с голям успех. Преди войната, разбира се.

— Ще бъде жалко да затворят това място.

— Така е. Но се страхувам, че е късно да очакваме чудеса. „Елизиум“ ще бъде съборен след шест седмици и това ще бъде неговият край. Просто исках да знаете, че това последно представление не е чакано само от хора с просташки търговски интереси. Мислете за нас като за ангели-пазители. Желая ви доброто, Терънс, всички ние ви желаям доброто.

Беше истинско чувство, просто изразено. Калоуей остана трогнат от загрижеността на този мъж, но тя го накара да се опомни. Амбициите му за кариера бяха поставени в неблагоприятно положение. Личфийлд продължи:

— Искаме да видим как този театър завършва дните си подобаващо и после да умрем спокойно.

— Какво безобразие.

— Късно е за съжаления. Не трябваше да се отказваме от Дионис заради Аполон.

— Какво?

— Продадохме се на счетоводителите, на легитимността, на такива като господин Хамърсмит, чиято душа, ако изобщо има душа, сигурно е с размерите на нокътя ми и сива като гръб на въшка. Мисля, че трябваше да имаме куража на нашите герои. Да служим на поезията и да живеем под звездите.

Калоуей не разбра всички алюзии, но схвана общия смисъл и реши, че гледната точка на мъжа е достойна за уважение.

Вляво от сцената се разнесе гласът на Даян и преряза тържествената атмосфера като с пластмасов нож.

— Тери? Там ли си?

Магията бе разрушена — Калоуей не си бе давал сметка колко хипнотично е присъствието на Личфийлд, докато другият глас не застана между тях. Да слуша гласа на мъжа беше като да се полюшва в познати ръце. Личфийлд пристъпи към ръба на сцената и заговори с дрезгав съзаклятнически шепот.

— Едно последно нещо, Терънс...

— Да?

— Вашата Виола. Простете ми, че го казвам, но тя не притежава специалните качества, необходими за тази роля.

Калоуей се поколеба.

— Знам — продължи Личфийлд, — личното обвързване не ви позволява да бъдете честен по този въпрос.

— Не — отговори Калоуей, — прав сте. Но тя е популярна.

— Боят с мечки също е бил популярен, Терънс^[14].

В сянката под периферията на шапката му изплува блестяща усмивка, досущ като усмивката на Чеширския котарак.

— Шегувам се — каза Личфийлд и дрезгавият му шепот премина в кискане. — Мечките могат да бъдат очарователни.

— Тери, ето те.

Даян изникна иззад завесите, натруфена както винаги. Във въздуха надвисна тревожно усещане за конфронтация. Но Личфийлд вече вървеше между живите плетове към проспекта.

— Ето ме — каза Тери.

— С кого разговаряше?

Но Личфийлд беше напуснал сцената така тихо и неусетно, както се бе появил. Даян изобщо не го бе забелязала.

— О, с един ангел — отговори Калоуей.

* * *

В крайна сметка първата генерална репетиция не премина толкова зле, колкото бе очаквал Тери — Премина неизмеримо по-зле. Имаше сбъркани реплики, неоткрит реквизит, пропуснати излизания на сцената; комичните моменти бяха зле изиграни и не изглеждаха естествено; изпълнението на актьорите беше или отчайващо превзето или слабо. Това беше една „Дванайсета нощ“, която сякаш продължи цяла година. По време на третото действие Калоуей погледна часовника си и осъзна, че за толкова време щеше да е приключила цяла постановка на „Макбет“ (заедно с антракта).

Седеше на първия ред, обхванал главата си с ръце, и размишляваше за работата, която му предстоеше да свърши, за да стане това представление на ниво. За пореден път изпитваше безпомощност пред проблемите с актьорския състав. Репликите можеха да бъдат наизустени, реквизитът да бъде оправен, а излизанията на сцената репетирани, докато се врежат в паметта. Но лошият актьор си остава лош актьор. Дори да се блъска като грешен дявол чак до деня на Страшния съд, пак нямаше да успее да направи свирка от дърво като Даян Дювал.

С умението на същински акробат тя успяваше да заобиколи всичко важно, да пропусне всеки сгоден случай да развълнува публиката, да съсипе всеки нюанс, който драматургът искаше да придаде на ролята ѝ. Играта ѝ беше изумителна в своята абсурдност и свеждаше деликатното изпълнение, което Калоуей се мъчеше да създаде, до жалък хленч. Тази Виола беше като героиня от сапунка — изкуствена като живите плетове и също толкова недоद्याна.

Критиците щяха да я направят на нищо.

И което беше още по-лошо, Личфийлд щеше да бъде разочарован. Калоуей установи с известна изненада, че все още не може да се отърси от срещата с него — не можеше да забрави

актьорското му поведение, превзетите му маниери, неговото красноречие. Появата му го бе развълнувала по-дълбоко, отколкото бе готов да си признае, и мисълта, че тази „Дванайсета нощ“, с тази Виола, ще се превърне в лебедовата песен на обичния от Личфийлд „Елизиум“, го тревожеше и смущаваше. Струваше му се едва ли не проява на неблагодарност.

Бяха го предупреждавали достатъчно често за тегобите на режисьорската професия още преди да се залови сериозно с нея. Скъпият му покоен гуру Уелбилавд (онзи със стъкленото око) от Центъра по актьорско майсторство беше казал на Калоуей в самото начало:

— Режисьорът е най-самотното същество на божията земя. Той знае какво е добро и какво лошо за едно представление или поне би трябвало да знае, ако го бива, и е принуден да разнася тази информация със себе си, като продължава да се усмихва.

Навремето това не му се беше сторило толкова трудно.

— Въпросът не е в това да преуспееш — обичаше да казва Уелбилавд, — а да се научиш да не се проваляш с гръм и трясък.

Оказа се, че му е дал добър съвет. Още виждаше как Уелбилавд му поднася тази мъдрост на тепсия с лъснала плешива глава и блеснали от цинично удоволствие очи. Нямаше човек на тази земя, помисли си тогава Калоуей, който да обича толкова страстно театъра и който да бъде така язвителен към неговите изисквания.

* * *

Стана почти един след полунощ, докато приключат жалката репетиция, обсъдят забележките и се разделят намусени и обидени в нощта. Калоуей не искаше компанията на никой от трупата през тази нощ — никакво пиене до късно в една или друга квартира, никакво взаимно подхранване на егото. Беше в мрачно настроение и виното, жените и песните нямаше да го разведрят. Освен това нямаше сили да погледне Даян в лицето. Забележките, които ѝ бе направил пред другите актьори, бяха крайно язвителни. Не че от тях щеше да има голяма полза.

Във фоайето срещна Талула, която все още изглеждаше бодра, въпреки че времето за лягане на една стара дама отдавна бе минало.

— Ти ли ще заключиш тази нощ? — попита я той, по-скоро, за да каже нещо, а не защото го интересувахе наистина.

— Винаги аз заключавам — отговори му Талула. Прехвърлила седемдесетте, тя беше твърде стара, за да работи в будката, но беше в „Елизиум“ от прекалено дълго време, за да я уволнят. Само че да се мисли по този въпрос вече беше безсмислено, нали? Калоуей се запита какво ли ще каже възрастната жена, когато научи, че затварят театъра. Новината навярно щеше да разбие чувствителното ѝ сърце. Не му ли беше казал веднъж Хамърсмит, че Талула работи в театъра от петнадесетгодишна?

— Добре, лека нощ, Талула.

Тя му отговори с леко кимване, както винаги. После се пресегна и го хвана за ръката.

— Да?

— Господин Личфийлд... — започна Талула.

— Какво за господин Личфийлд?

— Не хареса репетицията.

— Бил е тук тази вечер?

— О, да — отговори тя, сякаш Калоуей би трябвало да е слабоумен, за да се усъмни в това, — разбира се, че беше тук.

— Не го видях.

— Е... както и да е. Не беше особено доволен.

Калоуей се помъчи гласът му да прозвучи равнодушно.

— Нищо не може да се направи по въпроса.

— Твоето представление му е особено скъпо.

— Осъзнавам го — рече той, като избягваше укорителния поглед на Талула. Имаше достатъчно причини да не успее да заспи тази нощ и без в ушите му да звучи разочарованието ѝ глас.

Издърпа ръката си и тръгна към вратата. Талула не направи опит да го спре. Просто каза:

— Трябваше да видиш Констанция.

Констанция? Къде беше чувал това име? Разбира се, съпругата на Личфийлд.

— Тя беше прекрасна Виола.

Калоуей беше прекалено уморен, за да се възхищава на мъртви актриси; тя беше мъртва, нали? Личфийлд не спомена ли, че е починала?

— Прекрасна — повтори Талула.

— Лека нощ, Талула. Ще се видим утре.

Старицата не отговори. Ако се беше обидила от грубото му държание, много ѝ здраве. Той я остави да се жалва и излезе на улицата.

Беше краят на ноември и доста мразовито. Във въздуха нямаше благоухания, само миризмата на катран от прясно настлан път и пясък, разнасян от вятъра. Тери вдигна яката на якето си и забърза към съмнителния подслон, който предлагаше: „Нощувка и закуска при Мърфи“.

Във фоайето Талула обърна гръб на студа и мрака във външния свят и се затътри обратно към храма на мечтите. Миризмата му беше толкова изхабена сега — изгубила свежестта си от употреба и старост, досущ като тялото ѝ. Беше време естествените процеси да вземат своя дан; нямаше смисъл нещата да съществуват по-дълго от отреденото им време. Това важеше както за сградите, така и за хората. Но „Елизиум“ трябваше да умре така, както бе живял — величествено.

Тя дръпна настрани червените завеси, които закриваха портретите в коридора от фоайето до партера. Баримор, Ървинг — големи имена и големи актьори. Снимките може и да бяха зацапани и избледнели, но спомените ѝ бяха бистри и ободряващи като изворна вода. А на най-видното място, последен в редицата, стоеше портретът на Констанция Личфийлд. Лице със съвършена красота; костна структура, която би просълзила всеки анатом.

Тя, разбира се, бе прекалено млада за Личфийлд и в това се криеше част от трагедията. Два пъти по-възрастен от своята великолепна красавица, този Свенгали^[15] беше успял да ѝ осигури всичко, за което тя бе жадувала — слава, пари, приятелство. Всичко, освен най-необходимото — живот.

Констанция беше умряла, преди да навърши двадесет, от рак на гърдата. Стана толкова внезапно, че на Талула още ѝ бе трудно да повярва, че си е отишла.

При мисълта за тази загуба, за този похабен талант, очите ѝ се напълниха със сълзи. Имаше толкова много роли, в които Констанция

можеше да блесне, ако болестта я бе пощадила. Клеопатра, Хеда, Розалинд, Електра...

Но това нямаше да се случи. Тя си бе отишла като пламъка на свещ под ураганен вятър и за онези, които бяха останали след нея, животът се бе превърнал в бавен и безрадостен поход през една студена земя. Сега имаше сутрини, в които Талула се въртеше в леглото си до идването на зората и се молеше да умре, когато най-сетне заспи.

Сълзите вече я заслепяваха, плачеше неудържимо. И, о, боже, зад нея имаше някой, навярно господин Калоуей се бе върнал за нещо, а тя плачеше, та се късаше, държеше се като глупавата старица, за която той несъмнено я смяташе. Нима млад мъж като него би могъл да разбере болката, която причиняват годините, силната болка от невъзвратимата загуба? Щеше да я разбере, но след време. По-скоро, отколкото предполагаше, но не и в момента.

— Талула — каза някой.

Тя позна гласа. Ричард Уолдън Личфийлд. Обърна се и видя мъжествената му фигура на метър и половина-два от себе си. Сигурно беше с двадесет години по-стар от нея, но възрастта не му личеше.

Талула се засрами от сълзите си.

— Тали — рече меко той, — знам, че е малко късно, но си помислих, че ще искаш да кажеш здравей.

— Здравей? — Сълзите ѝ бяха намалели и сега видя, че някой стои почтително на крачка-две зад гърба на Личфийлд. Неясната фигура излезе от сянката на мъжа и Талула разпозна красивата костна структура на лицето ѝ така лесно, както би разпознала собственото си отражение. Времето се разпадна и разумът напусна света. Бленувани лица внезапно се завърнаха, за да запълнят празните нощи и да предложат свежа надежда в един живот, загубил смисъл. Защо да се съмнява в доказателството, което стоеше пред очите ѝ?

Беше Констанция, лъчезарната Констанция, която хвана под ръка Личфийлд и поздрави Талула с тържествено кимване.

Скъпата мъртва Констанция.

* * *

Репетицията бе насрочена за девет и половина сутринта. Както обикновено, Даян Дювал пристигна с половин час закъснение. Изглеждаше така, сякаш не бе мигнала цяла нощ.

— Съжалявам, че закъснях — каза и отворените ѝ гласни се понесоха бавно по пътеката между редовете към сцената.

Калоуей не беше в настроение да целува крака.

— Утре имаме премиера — рече рязко той, — а ти караш всички да те чакат.

— О, така ли? — Тя изпърха съкрушително с клепки. Но беше ранна утрин и това не постигна желанието ефект.

— Добре, започваме отначало — оповести Калоуей — И моля всички да вземат копие от сценария и химикал. Имам списък с критици и искам да ги разгледаме, докато стане време за обяд. Раян, разполагаш ли с нужното копие?

Той стрелна с очи сценичния мениджър и Раян поклати отрицателно глава.

— Добре, вземи си. И не искам да чувам никакви оплаквания от никого, защото денят напредна. Снощната репетиция беше бдение над мъртвец, а не представление. Репликите се влачеха, играта беше немарлива. Ще ви критикувам и няма да ви бъде особено приятно.

Не им беше приятно. Въпреки предупрежденията имаше оплаквания, спорове, споразумения, кисели физиономии и промърморени под нос обиди. На Калоуей щеше да му е по-лесно да увисне на пръстите на краката си от трапец, отколкото да накара тези четиринадесет изнервени души да изиграят пиесата — две трети от тях едва я разбираха, а останалите не даваха пет пари за нея. Само си късаше нервите.

Беше дори по-зле, защото през цялото време имаше дразнещото усещане, че някой го наблюдава, въпреки че салонът бе съвсем празен. Може би Личфийлд шпионира през някоя тайна дупка, помисли си той, после заклеими идеята като предшественик на настъпваща параноя.

Най-накрая стана обяд.

Калоуей знаеше къде ще намери Даян и се бе подготвил за сцената, която му предстоеше. Обвинения, сълзи, успокоения, още сълзи, сдобряване. Обичайните неща.

Почука на вратата на Звездата.

— Кой е?

Говореше през сълзи или беше вдигнала пред устата си чаша с нещо успокоително.

— Аз съм.

— О...

— Може ли да вляза?

— Да.

Държеше бутилка водка — качествена водка — и чаша. На този етап не плачеше.

— Безполезна съм, нали? — попита го почти веднага, след като той затвори вратата. Очите ѝ го молеха за опровержение.

— Не ставай глупава — отговори уклончиво той.

— Никога няма да разбере Шекспир — нацупи се тя, сякаш вината беше на Барда. — Всичките тези проклети думи. — Бурята приближаваше, Калоуей виждаше как набира мощ.

— Всичко е наред — излъга, като я прегърна с една ръка. — Просто ти трябва малко време.

Лицето ѝ помръкна.

— Представлението е утре — каза с равен глас Даян. Изказване, което Калоуей нямаше как да обори. — Ще ме направят на нищо, нали?

Искаше му се да отрече, но истината излезе сама от устата му.

— Да. Освен ако...

— И вече няма да мога да си намеря работа, нали? Хари ме придума да участвам в това, този проклет малоумен евреин. Каза, че ще бъде добре за репутацията ми. Каза, че след това ще стана още потърсена. Какво разбира той? Взима проклетите си десет процента и ме оставя да върша черната работа. Аз съм проклетата глупачка, нали?

При мисълта, че е глупачка, бурята избухна. Нямаше светкавици, поройният дъжд рукна внезапно. Калоуей направи каквото можеше, но беше трудно да я успокои. Тя ридаше толкова шумно, че заглушаваше разумните му доводи. В крайна сметка прибегна до малко целувки, както всеки свестен режисьор би постъпил и (чудо на чудесата) това, изглежда, свърши работа. Целувките му станаха по-разгорещени, ръцете му се спуснаха към гърдите ѝ, мушнаха се под блузата ѝ, намериха зърната ѝ и той започна да ги масажира с палец и показалец.

Това постигна чудеса. Между облаците надникна слънце; Даян подсмръкна и разкопча колана му, а дъждът секна напълно, прогонен

от неговата жар. Пръстите му напипаха дантеления ръб на гащичките ѝ и тя завъздиша, когато проникна в нея и започна да я изследва — нежно, но не прекалено, настойчиво, но с мярка. По някое време тя събори бутилката с водка, но нито един от двамата не се опита да я хване и да я изправи, така че течността започна да се лее на пода от ръба на масата, докато той ѝ даваше инструкции и пъшкаше.

После проклетата врата се отвори и между тях премина въздушно течение, което охлади страстта им.

Калоуей понечи да се обърне, после осъзна, че е с разкопчани панталони и вместо това погледна в огледалото зад Даян, за да види лицето на натрапника. Беше Личфийлд. Гледаше право в него с безизразно лице.

— Съжалявам, трябваше да почукам.

Гласът му бе гладък като бита сметана, не трепна нито веднъж от смущение. Калоуей излезе от Даян, закопча се и се обърна към Личфийлд, като проклинаше мислено зачервените си бузи.

— Да... би било учтиво — каза.

— Още веднъж, моите извинения. Искях да разменя няколко думи с... — Той премести очите си, които изглеждаха бездънни, върху Даян. — ... с вашата звезда.

Калоуей усети как егото на Даян набъбва при тези думи. Подходът на възрастния мъж го обърка. Нима Личфийлд бе променил становището си на 180 градуса? Нима бе дошъл тук в ролята на каещ се почитател, за да коленичи пред великата звезда?

— Ще ви бъда благодарен, ако ме оставите да поговоря насаме с дамата, стига да е възможно — продължи мекият глас.

— Ние тъкмо...

— Разбира се — прекъсна го Даян. — Ще ме извините ли само за момент?

Беше овладяла мигновено ситуацията, сълзите бяха забравени напълно.

— Ще бъда отвън — каза Личфийлд, който вече излизаше.

Докато затваряше вратата след себе си, Даян застана пред огледалото и се зае да бърше размазания си грим с книжна кърпичка.

— Брей — изгука тя, — колко е хубаво някой да те харесва. Познаваш ли го?

— Казва се Личфийлд — рече Калоуей. — Бил е член на управителния съвет на театъра.

— Може би има предложение за мен.

— Съмнявам се.

— О, Терънс, не бъди такъв задник — изръмжа тя. — Просто не можеш да понесеш мисълта, че не си център на внимание, нали?

— Признавам си.

Даян се вгледа в очите си.

— Как изглеждам? — попита тя.

— Добре.

— Съжалявам за одеве.

— Одеве?

— Знаеш.

— О... да.

— Ще се видим в кръчмата, нали?

С други думи го гонеха, вече не беше необходим в ролята на довереник и любовник.

Личфийлд чакаше търпеливо пред съблекалнята в студения коридор. Въпреки че тук осветлението беше по-добро, отколкото на слабо осветената сцена, и че старецът се намираше по-близо до него, отколкото предходната нощ, Калоуей пак не успя да види ясно лицето под широката периферия. Имаше — каква беше мисълта, която се въртеше в главата му? — нещо изкуствено в чертите на Личфийлд. Плътта на лицето му не се движеше като единна система от мускули и сухожилия, беше прекалено вдървена и прекалено розова, почти като белег от рана.

— Още малко и ще бъде готова — каза му Калоуей.

— Тя е прекрасна жена — измърка Личфийлд.

— Да.

— Не ви обвинявам...

— Хм.

— Но не е никаква актриса.

— Няма да проваляте работата ми, нали, Личфийлд? Защото няма да го позволя.

— Опазил бог.

Воайорското удоволствие, което Личфийлд бе изпитал от смущението на режисьора, накара Калоуей да изгуби част от

уважението си към него.

— Не искам да я разстройвате...

— Моите интереси съвпадат с вашите, Терънс. Всичко, което искам, е да видя как това представление преминава успешно, повярвайте ми. Мислите ли, че при това положение ще искам да разстроя главната ви актриса? Ще бъда кротък като агънце, Терънс.

— Какъвто и да сте — отговори сприхаво Калоуей, — вие не сте агне.

Усмивката се появи отново на лицето на Личфийлд, а материята около устата му се разтегна с усилие, за да се нагоди към новото изражение.

Калоуей се оттегли в кръчмата, но този хищен полумесец не напусна мислите му и го изпълни с неясна тревога.

* * *

Застанала пред огледалото в съблекалнята си, Даян Дювал беше готова да изиграе своята сцена.

— Вече можете да влезете, господин Личфийлд — оповести тя.

Той се появи на прага, още докато тя изричаше последната сричка от името му.

— Госпожице Дювал. — Личфийлд се поклони леко в знак на уважение. Тя се усмихна, беше толкова учтив. — Ще простите ли нетактичното ми нахлуване тук одеде?

Даян си придаде свенливо изражение, това винаги размекваше мъжете.

— Господин Калоуей... — започна тя.

— Много напорист младеж, струва ми се.

— Да.

— Не може да превъзмогне увлечението си по своята главна актриса?

Даян се намръщи леко и там, където оскубаните дъги на веждите й се срещаха, затанцува бръчица.

— Опасявам се, че не може.

— Много непрофесионално от негова страна — отбеляза Личфийлд. — Но, простете ми, страстта му е разбираема.

Тя се отдалечи от него към задната част на сцената, към лампите, които се отразяваха в огледалото и се обърна с ясното съзнание, че те ще подчертаят красотата на косата ѝ.

— Добре, господин Личфийлд, какво мога да направя за вас?

— Честно казано въпросът е деликатен. Горчивата истина е, как да го кажа най-добре, че вашите таланти не са съвсем подходящи за тази постановка. На стила ви му липсва изтънченост.

В продължение на два удара на сърцето настъпи тишина. Даян подсмръкна, осмисли забележката и напусна центъра на сцената, като се отправи към вратата. Не ѝ харесваше начинът, по който бе започнала тази сцена. Очакваше почитател, а вместо това беше получила критик.

— Вън! — каза Даян със студен глас.

— Госпожице Дювал...

— Чухте ме.

— Не се чувствате добре като Виола, нали? — продължи Личфийлд, сякаш звездата не беше казала нищо.

— Това не ви влиза в проклетата работа — изплю тя в отговор.

— Напротив. Гледах репетициите. Бяхте посредствена и неубедителна. Комичните моменти са слаби, сцената на повторното събиране, която трябва да ни разбие сърцата — блудкава.

— Благодаря, но вашето мнение не ме интересува.

— Нямате стил...

— Махайте се.

— Никакво присъствие и никакъв стил. Сигурен съм, че по телевизията изглеждате бляскаво, но театърът изисква особена искреност, дълбока емоционалност, каквато вие, честно казано, не притежавате.

Сцената се нагорещяваше. Даян искаше да го удари, но не можеше да си намери достатъчно добър повод да го направи. Не трябваше да взима този блед позъор на сериозно. С изисканите си сиви ръкавици и сив шал той приличаше повече на музикална комедия, отколкото на мелодрама. Какво разбира този глупав сприхав педал от актьорска игра?

— Напуснете, преди да съм извикала сценичния мениджър — каза тя, но Личфийлд застана между нея и вратата.

Сцена на изнасилване? Това ли разиграваха? Беше ли се възбудил от нея? Опазил бог.

— Моята съпруга — продължи той — е играла Виола...

— Браво на нея.

— ... и смята, че може да вдъхне малко повече живот на ролята от вас.

— Представлението е утре — чу се да казва тя, сякаш се защитаваше. Защо, по дяволите, се опитва да се пазари с този човек, след като нахълта тук и ѝ наприказва тези ужасни неща? Може би защото се страхуваше мъничко от него. Вече усещаше дъха му — миришеше на скъп шоколад.

— Тя знае ролята наизуст.

— Ролята е моя. И ще я изиграя. Ще я изиграя, дори да съм най-лошата Виола в историята на театъра, разбрахте ли?

Опитваше се да запази спокойствие, но ѝ беше трудно. В Личфийлд имаше нещо, което я изнервяше. Не се страхуваше, че ще я нарани физически, но въпреки това бе уплашена.

— Опасявам се, че вече обещах ролята на моята съпруга.

— Моля? — Арогантността му я накара да се облеци.

— И Констанция ще я изиграе.

Името я накара да се изсмее. Може би това все пак беше салонна комедия. Нещо, написано от Шеридан или Уайлд; нещо дяволито и злонамерено. Но той говореше с такава увереност. Констанция ще изиграе ролята — сякаш всичко вече е решено.

— Няма да обсъждам повече това, приятелче, така че, ако жена ти иска да изиграе Виола, ще трябва да го направи на шибаната улица. Разбра ли?

— Утре ще излезе на сцената.

— Глух ли си, тъп ли си или и двете? — Стегни се, каза ѝ един вътрешен глас, преиграваш, губиш контрол над сцената. Каквато и да е тази сцена.

Той пристъпи към нея и лампите в огледалото осветиха съвсем ясно лицето под периферията на шапката. При първата поява на Личфийлд тя не го беше разгледала достатъчно внимателно — сега видя дълбоките бръчки, браздите около очите и устата му. Това не беше плът, можеше да го твърди със сигурност. Този човек носеше маска от латексови парчета, при това лошо наместени и нескъпопосано залепени едно за друго. Ръката ѝ потръпна от желание да я грабне и да открие истинското му лице.

Разбира се. Това беше. Сцената, която играеше: Разобличаването.

— Я да видим как изглеждаш — каза Даян и посегна към бузата му, преди да свари да ѝ попречи, но нападението ѝ само накара усмивката му да се разшири. Той точно това иска, помисли си Даян, но вече беше късно за разкаяние или извинения. Връхчетата на пръстите ѝ бяха намерили ръба на маската около очните му кухини и сега се вкопчиха в него. Тя дръпна.

Тънкият латексов пласт поддаде и истинската физиономия на Личфийлд изникна пред света. Даян се помъчи да отстъпи назад, но ръката му я стисна за косата. Не ѝ оставаше нищо друго, освен да вдигне очи към това оголено от плът лице. Няколко изсъхнали мускулни влакна се виеха тук-там, а от една кожена ивица на гърлото му висеше нещо като брада, но живата тъкан беше изгнила отдавна. Лицето му се състоеше предимно от гола кост — зацапана и износена.

— Не бях балсамиран — каза черепът. — За разлика от Констанция.

Даян не успя да осмисли обяснението. Не издаде нито звук на протест, какъвто подобна сцена със сигурност би оправдала. Само изхленчи, когато Личфийлд я стисна по-силно и изви главата ѝ назад.

— Рано или късно трябва да изберем — продължи той и дъхът му вече не миришеше на шоколад, а на пълно разложение — дали да служим на себе си или на нашето изкуство.

Даян пак не го разбра.

— Мъртвите трябва да избират по-внимателно от живите. Не можем да си хабим дъха, да ме прощаващ за израза, за друго, освен за истинските удоволствия. А ти, струва ми се, не искаш изкуство. Нали?

Тя поклати глава, като се молеше на бога това да е правилният отговор.

— Ти искаш живота на тялото, а не живота на въображението. И можеш да го имаш.

— Благодаря... ти.

— Ако го искаш достатъчно, можеш да го имаш.

Внезапно ръката, която опъваше косата ѝ така болезнено, обхвана тила ѝ и Личфийлд притегли устните ѝ към своите. Когато разложената му уста се залепи за нейната, Даян се опита да изкрещи, но приветствието му беше толкова настойчиво, че буквално я остави без дъх.

* * *

Раян намери Даян на пода на съблекалнята няколко минути преди два часа. Беше трудно да се каже какво е станало. По главата и тялото ѝ не се виждаха никакви рани, освен това не беше мъртва. Изглежда, беше в кома. По всяка вероятност се бе подхлъзнала и си бе ударила главата при падането. Във всеки случай беше в безсъзнание.

Оставаха броени часове до последната генерална репетиция, а Виола пътуваше с линейка към реанимацията.

* * *

— Колкото по-скоро съборят това място, толкова по-добре — заяви Хамърсмит. Той пиеше в работно време — нещо, което Калоуей никога не го беше виждал да прави. Бутилката уиски стоеше на бюрото му до начената чаша. По книгата му имаше кръгли следи от чашата, а ръката му трепереше здраво.

— Какви са новините от болницата?

— Тя е красива жена — каза той, като се взираше в чашата. Тери можеше да се закълне, че всеки момент ще се разплаче.

— Хамърсмит? Как е тя?

— В кома е. Но състоянието ѝ е стабилно.

— И това е нещо, предполагам.

Хамърсмит вдигна очи към Калоуей и буйните му вежди се сключиха гневно.

— Нещастник такъв — изруга. — Чукаше я, нали? Забавляваше се с нея, нали? Нека ти кажа нещо: Даян Дювал струва колкото дузина като теб. Дузина!

— Затова ли позволи това последно представление, Хамърсмит? Защото я видя и нямаше търпение да сложиш малките си ръчички върху нея?

— Няма да го проумееш. Мислиш с онази си работа. — Изглеждаше искрено засегнат от начина, по който Калоуей беше изтълкувал възхищението му към госпожица Дювал.

— Добре, както кажеш. Но пак оставаме без Виола.

— Затова отменям представлението — каза бавно Хамърсмит, за да се наслади на момента.

Беше неизбежно. Без Даян Дювал нямаше да има „Дванайсета нощ“ и може би така беше по-добре.

На вратата се почука.

— Кой е, по дяволите? — рече управителят тихо. — Влез.

Беше Личфийлд. Калоуей почти се зарадва да види това странно белязано лице. Въпреки че имаше много въпроси към стареца за състоянието, в което бе оставил Даян и за разговора между тях, не искаше да го разпитва пред Хамърсмит. Освен това каквито и неясни обвинения да имаше към този човек, те се обезсмисляха от идването му тук. Ако Личфийлд се бе опитал да нарани Даян по някаква причина, щеше ли да се появи толкова скоро и то така усмихнат?

— Кой сте вие? — попита Хамърсмит.

— Ричард Уолдън Личфийлд.

— Името не ми говори нищо.

— Бях член на управителния съвет на „Елизиум“.

— О...

— Занимавам се с...

— Какво искате? — прекъсна го Хамърсмит, подразнен от самоувереността на Личфийлд.

— Чувам, че представлението е изложено на риск — отговори спокойно възрастният мъж.

— Не е — каза управителят и тъгълчето на устата му трепна нервно. — Не е изложено на риск, защото няма да има постановка. Отменена е.

— Нима? — Личфийлд погледна към Калоуей. — С вашето съгласие, така ли?

— Той няма думата по въпроса; аз имам изключителното право да отменя представлението, ако обстоятелствата го налагат — пише го в договора. От днес театърът е затворен и няма да работи повече.

— Напротив — каза Личфийлд.

— Моля? — Хамърсмит стана от бюрото и Калоуей си даде сметка, че за пръв път го вижда прав. Управителят беше истински дребосък.

— Ще поставим „Дванайсета нощ“, както е обявено — измърка Личфийлд. — Съпругата ми прие на драго сърце да изиграе Виола

наместо госпожица Дювал.

Хамърсмит се изсмя грубо, като касапин. Но смехът му секна, когато офисът се изпълни с аромата на лавандула и през вратата влезе Констанция Личфийлд, цялата в бляскава коприна и кожи. Изглеждаше великолепно като в деня на смъртта си — дори управителят затаи дъх и млъкна при вида ѝ.

— Нашата нова Виола — обяви Личфийлд.

След малко Хамърсмит възвърна способността си да говори.

— Тази жена не може да се включи в постановката само с половин ден предизвестие.

— Защо не? — каза Калоуей, без да откъсва очи от жената. Личфийлд беше щастливец, Констанция беше изключително красива. Той не смееше да си поеме дъх в нейно присъствие, от страх да не би тя да изчезне.

И тогава тя проговори. Думите бяха от Пето действие, Сцена първа:

*О, въпреки че само тез одежди
отделят ни от сигурната радост,
не ме прегръщай още, докато
съвпадане по време, място, случки
не ти докаже, че съм таз, която
ти е сестра и казва се Виола^[16].*

Гласът ѝ беше нежен и мелодичен, но сякаш отекуваше из цялото ѝ тяло и изпълваше всяка фраза със съдържана страст.

И това лице. Беше възхитително живо, а мимиките му придаваха смисъла на думите с пестелива деликатност.

Тя беше очарователна.

— Съжалявам — каза Хамърсмит, — но за тези неща си има правила. Тя член ли е на Профсъюза на актьорите?

— Не — отговори Личфийлд.

— Виждате ли, тогава е невъзможно. Профсъюзът категорично забранява такива неща. Живи ще ни одерат.

— Хамърсмит, какво ти става? — намеси се Калоуей. — Какво ти пука, по дяволите? Щом разрушат това място, никога няма да ти се

наложи да стъпиш отново в театър.

— Съпругата ми е гледала репетициите. Знае наизуст репликите.

— Ще бъде вълшебно — каза Калоуей, а ентусиазмът му нарастваше при всеки нов поглед към Констанция.

— Рискуваш да ядосаш Профсъюза, Калоуей — смъмри го управителят.

— Ще поема този риск.

— Както казваш, за мен е все тая. Но ако някой им подшушне за това, ще станеш за резил.

— Хамърсмит, дай й шанс. Дай шанс на всички ни. Ако Профсъюзът ме почерни, това ще бъде мой проблем.

Управителят седна отново.

— Никой няма да дойде на представлението, нали знаеш? Даян Дювал беше звезда, щяха да останат до края на високопарната ти постановка, само за да видят нея, Калоуей. Но някаква непозната... Добре, погребението е твое. Давай, направи го, аз си измивам ръцете от цялата работа. Твоята глава е на дръвника, не го забравяй. Надявам се жив да те одерат.

— Благодаря — каза Личфийлд. — Много любезно от ваша страна.

Хамърсмит започна да пренарежда нещата върху бюрото си, за да видят всички бутилката и чашата. Разговорът беше приключил — вече не се интересувахе от тези въртиопашки.

— Махнете се — отсече. — Просто се махнете.

* * *

— Имам една-две молби към вас — каза Личфийлд на Калоуей, когато излязоха от офиса. — Промени в постановката, които ще подпомогнат изпълнението на съпругата ми.

— Какви са те?

— За да се чувства по-удобно Констанция, ще помоля осветлението да бъде намалено значително. Тя просто не е свикнала да играе под такива горещи ярки светлини.

— Добре.

— Искам също да помоля да бъдат монтирани лампи на рампата.

— На рампата?

— Осъзнавам, че искането ми е странно, но тя се чувства много по-щастлива със светлини на рампата.

— Но те често заслепяват актьорите — възрази Калоуей. — Пречат им да виждат публиката.

— Въпреки това... Настоявам да бъдат монтирани.

— Окей.

— Трето: ще ви помоля всички сцени, в които има целувки, прегръдки или друг вид докосване до Констанция да бъдат променени и от тях да бъдат премахнати всякакви форми на физически контакт.

— Всякакви?

— Всякакви.

— Мили боже, защо?

— Съпругата ми не трябва да претоварва с излишни емоции работата на сърцето си, Терънс.

Интонацията, с която произнесе „сърцето“, беше крайно любопитна. Работата на сърцето.

Калоуей улови за миг погледа на Констанция. Имаше чувството, че е получил благословия.

— Да представим ли нашата нова Виола на компанията? — предложи Личфийлд.

— Защо не?

Триото влезе в салона.

* * *

Пренареждането на пречкащите се декори и премахването на всякакъв физически контакт беше лесна работа. И въпреки че останалите актьори отначало подходиха подозрително към новата си колежка, естественото ѝ държание и вродената ѝ изисканост скоро спечелиха симпатиите им. Освен това присъствието ѝ означаваше, че представлението ще се състои.

* * *

В шест Часа Калоуей обяви почивка, оповести, че генералната репетиция ще започне в осем и им каза да излязат и да се позабавляват поне за час. Трупата се разпръсна шумно, заредена с преоткрития си ентузиазъм по представлението. Това, което допреди половин ден бе приличало на пълна бъркотия, сега започваше да се нарежда добре. Трябваше да се пипнат хиляди неща, разбира се: технически неизправности, костюми, които стояха зле, недостатъци на режисурата. Обичайните неща. Всъщност актьорите отдавна не се бяха чувствали толкова щастливи. Дори Ед Кънингам направи един-два комплимента на Калоуей.

* * *

Личфийлд завари Талула да подрежда гримьорната.

— Довечера...

— Да, сър.

— Не трябва да се страхуваш.

— Не се страхувам — отговори Талула. Каква мисъл. Сякаш...

— Може да бъде донякъде болезнено, за което съжалявам. За теб и за всички нас.

— Разбирам.

— Естествено, че разбираш. Ти обичаш театъра също като мен — познаваш парадокса на тази професия. Да играеш живот... а, Талула, да играеш живот... колко необикновено. Знаеш ли, понякога се питам колко дълго мога да поддържам илюзията.

— Това е прекрасно изпълнение — каза тя.

— Така ли мислиш? Наистина ли мислиш така? — Беше окуражен от благосклонния ѝ отговор. Беше толкова измамно — да трябва да се преструваш през цялото време; да симулираш плътта, дишането, живия вид. Благодарен на Талула, той протегна ръка към нея.

— Би ли искала да умреш, Талула?

— Ще ме боли ли?

— Ни най-малко.

— Това ще ме направи много щастлива.

— И би трябвало.

Устата му се залепи за нейната и тя издъхна за по-малко от минута, като се предаде щастливо на настойчивия му език. Той я положи на вехтия диван и заключи вратата на гримьорната със собствения ѝ ключ. Талула щеше да изстине бързо в студеното помещение и щеше да бъде отново на крака, когато публиката пристигне.

* * *

В шест и петнадесет Даян Дювал пристигна с такси пред „Елизиум“. Беше тъмна и ветровита ноемврийска вечер, но тя се чувстваше добре; нищо не бе в състояние да я потисне тази нощ. Нито мракът, нито студът.

Мина незабелязано покрай афишите, на които се мъдреха лицето и името ѝ, прекоси празния салон и влезе в гримьорната си. Обектът на желанията ѝ беше там и пушеше цигари.

— Тери.

Задържа се на вратата за миг, за да му даде време да осъзнае, че се е върнала. Той пребледня доста при вида ѝ, затова тя мъничко се намуси. Не ѝ беше лесно да се намуси. Мускулите на лицето ѝ бяха схванати, но ефектът, който постигна, беше задоволителен.

Калоуей изгуби дар слово. Даян определено не изглеждаше добре и ако беше напуснала болницата, за да вземе участие в генералната репетиция, щеше да му се наложи да я разубеди. Беше без грим, а светлорусата ѝ коса се нуждаеше от измиване.

— Какво правиш тук? — попита той, докато Даян затваряше вратата.

— Имам недовършена работа.

— Слушай... Трябва да ти кажа нещо...

Боже, щеше да е мъчително.

— Намерихме ти заместник за постановката. — Тя го изгледа безизразно. Той побърза да продължи, като се оплиташе в собствените си думи. — Мислехме, че си извън строя, така де, не завинаги, но нали разбираш, поне за представлението...

— Не се притеснявай — каза Даян.

Челюстта му увисна.

— Да не се притеснявам ли?

— Какво те учудва?

— Ти каза, че се връщаш, за да довършиш...

Той млъкна. Тя си разкопчаваше роклята.

„Шегува се — помисли си Калоуей. — Не може да е сериозна. Секс? Сега?“

— През последните няколко часа мислих много — каза тя, като изхлузи измачканата рокля от бедрата си, остави я да падне на земята и я прекрачи. Носеше бял сутиен, който се опита безуспешно да свали. — И реших, че не ми пука за театъра. Ще ми помогнеш ли?

Даян се обърна с гръб към него. Той разкопча механично сутиена, без да се замисля дали наистина го иска. Изглежда, бе изправен пред *fait accompli*^[17]. Тя се бе върнала, за да довърши онова, с което се бяха занимавали, преди да ги прекъснат — и нищо повече. Въпреки странните звуци, които излизаха от гърлото ѝ, въпреки стъкления поглед, Даян си оставаше привлекателна жена. Завъртя се отново към него и той се втренчи в заоблените ѝ гърди, които бяха побледи, отколкото ги помнеше, но все така прекрасни. Панталоните започнаха да му отесняват, а представлението ѝ влоши още повече нещата — Даян разлюля ханш в духа на най-горещите стриптийзъорки в Сохо, като плъзгаше ръце между краката си.

— Не се тревожи за мен — успокой го тя. — Взех решение. Всичко, което наистина искам... — Тя махна ръце от слабините си и ги сложи върху лицето му. Бяха леденостудени. — Всичко, което наистина искам, си ти. Не мога да имам секса и сцената. В живота на всеки настъпва момент за вземане на решения.

Тя облиза устни. Езикът ѝ се плъзна по тях, но не остави влажна следа.

— Инцидентът ме накара да се замисля, да преценя какво е наистина важно за мен. И честно казано... — Започна да разкопчава колана му. — ... не давам пукната пара... — А сега ципа. — ... за тази или за която и да е друга шибана постановка.

Панталоните му паднаха на пода.

— Сега ще ти покажа какво е важно за мен.

Даян бръкна в слиповете му и го стисна. Студената ѝ ръка направи допира още по-възбуждащ. Той се засмя и затвори очи, а тя смъкна гащите до средата на бедрата му и коленичи пред тях.

Професионалистка както винаги, Даян отвори гърло като водосточна тръба. Устата ѝ бе по-суха от обичайното и езикът ѝ го жулеше, но това усещане го побърка. Беше толкова хубаво, че почти не забеляза лекотата, с която го погълна, като го пое по-навътре, отколкото някога бе успявала, използвайки всеки известен ѝ трик, за да засили възбудата му. Поемаше го бавно докрай, после увеличаваше темпото, а щом усетеше, че той е на път да свърши, забавяше отново, за да му даде възможност да се овладее. Беше изцяло в нейна власт.

Калоуей отвори очи, за да наблюдава действията ѝ. Тя се нанизваше на него, а на лицето ѝ бе изписан възторг.

— Господи — изпъшка той, — толкова е хубаво. О, да, о, да.

Физиономията ѝ не се промени и тя продължи да го обработва мълчаливо. Не издаваше обичайните звуци, нямаше го доволното сумтене и тежкото дишане през носа. Поглъщаше плътта му в пълна тишина.

Той сдържа дъха си за момент, защото му хрумна нещо. Тя продължи да движи главата си със затворени очи и свити около члена му устни, напълно погълната от заниманието. Измина половин минута, минута, минута и половина. И Калоуей усети, че го обзема ужас.

Даян не дишаше. Свирките ѝ бяха толкова невероятни, защото не правеше паузи да вдишва и издишва.

Тялото му се скова и ерекцията му спадна. Това не я спря — тя продължи да помпа неуморно члена му, докато в съзнанието му се зароди една немислима мисъл:

„Тя е мъртва.“

„Намирам се в устата ѝ, в нейната студена уста, а тя е мъртва.“

Ето защо се беше върнала, ето защо бе станала от масата за аутопсии и се бе върнала. Нямаше търпение да довърши започнатото и не се интересуваеше нито от спектакъла, нито от жената, която ѝ бе отнела ролята. За нея беше важно само това, което правеше в момента. И искаше да го прави цяла вечност.

Въпреки прозрението си, Калоуей не стори нищо, а продължи да зяпа като проклет глупак трупа, който му правеше свирки.

После Даян, изглежда, усети ужаса му. Отвори очи и погледна нагоре към него. Как е могъл да сбърка дори за миг мъртвешкия ѝ взор с погледа на жив човек? Тя извади внимателно спадналата му мъжественост от устата си.

— Какво има? — попита го Даян и високият ѝ музикален глас подхрани илюзията, че е още жива.

— Ти... ти не... дишаш.

Главата ѝ клюмна. Тя го пусна.

— О, скъпи — каза Даян, като заряза всякакви преструвки, че е жива. — Не играя много убедително ролята си, нали?

Сега гласът ѝ бе глас на призрак — тънък и жалостив. А кожата ѝ, за която одева Калоуей си бе помислил, че е възхитително бледа, при повторен поглед се оказва восъчнобяла.

— Ти си мъртва?

— Страхувам се, че да. Умрях преди два часа в съня си. Но трябваше да се върна, Тери; имах толкова много недовършена работа. Направих своя избор. Би трябвало да си поласкан. Поласкан си, нали?

Даян се изправи и бръкна в дамската чанта, която бе оставила до огледалото. Калоуей погледна към вратата и направи опит да се размърда, но крайниците не му се подчиниха. Освен това панталоните му бяха смъкнати до глезените. На втората крачка щеше да се строполи по лице на земята.

Даян се обърна към него, като стискаше нещо сребристо и остро в ръка. Той се помъчи да види какво е, но не успя да го фокусира. Във всеки случай беше предназначено за него.

* * *

След построяването на новия крематориум през 1934 г., гробището бе понесло безброй унижения. Гробовете бяха осквернени заради оловните обшивки на ковчезите, надгробните плочи бяха съборени и изпочупени; то бе омърсено от кучета и графити. Опечалените, които продължаваха да го посещават, за да се грижат за гробовете, вече бяха съвсем малко. Старите поколения бяха заменени от нови и малкото хора, които все още имаха любим човек, погребан там, нямаха сили да прекосят потискащите алеи или бяха прекалено чувствителни, за да понесат вандалските гледки.

Но невинаги е било така. Имаше знатни и влиятелни фамилии, погребани зад мраморните фасади на викторианските мавзолеи. Учредители, местни индустриалци и хора, заемали важни постове,

най-различни личности, накарали града да се гордее с постиженията им. Тялото на актрисата Констанция Личфийлд също бе заровено там („Докле денят лъха прохлада и бягат сенките“^[18]), но гробът ѝ се отличавахе с грижите, които някой таен почитател все още полагаше за него.

През онази нощ нямаше очевидци, беше прекалено студено за влюбени двойки. Никой не видя как Шарлот Хенкок отвори вратата на гробницата си и излезе с тромави стъпки под луната, докато гълъби аплодираха с криле жизнеността ѝ. Придружаваше я съпругът ѝ Жерар, който имаше по-малко плът от нея, защото бе умрял тринадесет години по-рано. Малко след тях се появиха Жозе Жардин, Мариот Флетчър, Ан Снел, братята Пийкок и така нататък. В единия край на гробището Алфред Кроушоу (капитан от 17 кавалерия) помагаше на обичната си съпруга Ема да се надигне от разложеното им ложе. От откренатите капаци на ковчезите надничаха лица — онова там не бяха ли Кезия Рейнолдс, която държеше в ръце детето си, живяло само ден, Мартин ван де Линде („Споменът за праведника ще пребъде благословен“^[19]), чиято съпруга така и не бе намерена, благочестивите Роза и Селина Голдфинч, Томас Джери и...

Твърде много имена, за да бъдат споменати всичките. Твърде много фази на разложение, за да бъдат описани. Важното е, че те се надигнаха с развети погребални одежди и лица, от които бяха останали единствено основите на красотата. Отвориха задната врата на гробището и тръгнаха през пустошта към „Елизиум“. В далечината се чуваше шума на уличния трафик. Над главите им изръмжа приземяващ се реактивен самолет. Един от братята Пийкок се загледа нагоре към примигващия гигант, обърка крачка и падна по очи, като си счупи челюстта. Другите му помогнаха внимателно да се изправи и го съпроводи до нататък. Не беше пострадал, пък и какво би било едно Възкресение без смешни моменти?

* * *

А представлението продължаваше:

*Щом с музика се храни любовта,
свирете, натъпчете ме без мяра,
додето от преяждане със звуци
гладът ѝ заболее и умре!...*^[20]

Калоуей не беше зад кулисите, но Раян имаше инструкции от Хамърсмит (предадени му от вездесъщия господин Личфийлд) да открие представлението с или без режисьора.

— Ще бъде горе, в ложите — каза Личфийлд. — Всъщност, мисля, че го виждам оттук.

— Усмихнат ли е? — попита Еди.

— От ухо до ухо.

— Значи е пиан до козирката.

Актьорите се засмяха. Тази вечер се смееха често. Представлението вървеше като по вода и въпреки че не можеха да видят публиката заради наскоро монтираните лампи на рампата, те усещаха вълните от любов и възхита, които ги заливаха откъм салона. И напускаха сцената силно въодушевени.

— Всички са в ложите — каза Еди, — а вашите приятели, господин Личфийлд, са ужасно развълнувани. Пазят тишина, разбира се, но са усмихнати до уши.

Второ действие, Втора сцена — и първата поява на Констанция Личфийлд в ролята на Виола бе посрещната с бурни аплодисменти. Такова ръкопляскане. Като приглушеното бумтене на малки барабани, като плющенето на хиляда пръчки по хиляда изопнати кожи. Щедри, бурни аплодисменти.

И, ей богу, тя ги заслужи. Влезе в ролята си, като даде всичко от себе си; не изразяваше физически дълбочината на чувствата си, но рецитираше стиховете с такова разбиране и с такава страст, че и най-лекото махване на ръката ѝ струваше повече от сто по-помпозни жеста. След първата сцена публиката посрещаше всяка нейна поява със същите аплодисменти, а после потъваше в почти благоговейно мълчание.

Зад кулисите се възцари весела самоувереност. Цялата трупа надушваше успеха — успех, който беше изтръгнат като по чудо от челюстите на нещастieto.

Ето пак! Аплодисменти! Аплодисменти!

* * *

Пиян в офиса си, Хамърсмит не обръщаше почти никакво внимание на приглушения шум от ръкопляскането.

Тъкмо си пълнеше за осми път чашата, когато вратата се отвори. Той вдигна очи за миг и видя, че посетителят е онова парвеню Калоуей. „Навярно идва да злорадства — помисли си управителят, — да ми изтъкне, че не съм бил прав.“

— Какво искаш?

Педалчето не отговори. На Хамърсмит му се стори, че вижда с ъгълчето на окото си широката му бляскава усмивка. „Какъв самодоволен идиот, да влиза тук и да прекъсва траура на човек.“

— Предполагам си чул?

Онзи изсумтя нещо.

— Тя е мъртва — каза Хамърсмит и започна да плаче. — Умряла е преди няколко часа, без да дойде в съзнание. Не съм казал на актьорите. Реших, че няма смисъл.

Калоуей продължи да мълчи, не реагира по никакъв начин на новината. Нима на копелето не му пукаше? Не разбира ли, че е настъпил краят на света? Жената беше мъртва. Беше умряла в театъра. Щеше да има официално разследване, проверки на застраховката, аутопсия, разпити — всичко щеше да излезе наяве.

Хамърсмит отпи продължително от чашата, без да си направи труда да погледне втори път към Калоуей.

— След всичко това с кариерата ти ще бъде свършено, синко. Няма да го отнеса само аз, о, драги, не.

Режисьорът продължаваше да мълчи.

— Не ти ли пука? — поинтересува се Хамърсмит.

Калоуей помълча още малко, после каза:

— Пет пари не давам.

— Ти си просто един жалък арогантен сценичен мениджър. Всички шибани режисьори сте такива! Една добра рецензия и се превръщате в божи дар за изкуството. Е, нека ти обясня каква е истината...

Той погледна към Калоуей, но беше толкова пьян, че му беше трудно да го фокусира. Най-накрая успя.

Калоуей, този мръсен педераст, беше гол от кръста надолу. Беше с обувки и чорапи, но без панталони и долни гащи. Екхибиционизмът му би бил комичен, ако не беше изражението на лицето му. Мъжът беше полудял: очите му се въртяха неконтролируемо, от устата и носа му се стичаха лиги и сополи, езикът му висеше навън като на задъхано куче.

Хамърсмит остави чашата върху подложката и тогава видя най-лошото. По ризата на Калоуей имаше кървава дия, която продължаваше нагоре към врата и лявото му ухо, а от него се подаваше пилата за нокти на Даян Дювал. Беше забита дълбоко в мозъка му. Мъжът със сигурност беше мъртъв.

Но въпреки това стоеше на крака, говореше, ходеше.

От салона се разнесе нова вълна аплодисменти, приглушена от разстоянието. Този звук сякаш не беше истински; идваше от друг свят, от място, на което властваха емоциите. Свят, от който Хамърсмит винаги се бе чувствал изолиран. Така и не бе успял да стане добър актьор, въпреки че бе положил усилия, бог му е свидетел. А двете пиеси, които бе написал, бяха просто ужасни. Силата му беше в счетоводството и той се бе възползвал от него, за да остане близо до сцената, въпреки че мразеше липсата си на талант точно толкова, колкото се възмущаваше от уменията на другите.

Аплодисментите заглъхнаха и, сякаш по знак на невидим суфльор, Калоуей пристъпи напред. Маската на лицето му не беше комична, нито трагична, а беше от кръв и смях, смесени в едно. Хамърсмит се сви уплашено зад бюрото си. Мъртвецът скочи върху него (краищата на ризата и топките му се развяха смешно) и сграбчи управителя за вратовръзката.

— Еснаф — каза Калоуей, който така и не бе успял да надникне в душата му и счупи врата на мъжа — хряс! — в момента, в който на долния етаж избухнаха нови аплодисменти.

* * *

*Не ме прегръщай още, докато
съвпадане по време, място, случки
не ти докаже, че съм таз, която
ти е сестра и казва се Виола.*

От устата на Констанция тези стихове прозвучаха като откровение. Сякаш тази „Дванайсета нощ“ беше нова пиеса, а думите на Виола — написани специално за госпожа Личфийлд. Актьорите, които бяха на сцената заедно с нея, усетиха как егото на всеки от тях се свива пред нейния талант.

Последното действие продължи към тъжния-щастлив финал, а публиката беше все така омагьосана, защото го следеше със затаен дъх. Князът каза:

*Ръка ми дай тогаз и да вървим!
Бих искал да те видя в женски дрехи.*

По време на репетицията тази покана беше пренебрегната — никой не трябваше да докосва новата Виола, камо ли да я хваща. Но във възбудата от представлението тези забрани бяха забравени. Завладян от страстта на момента, актьорът протегна ръка към Констанция. И тя му протегна своята в отговор, на свой ред забравила забраната.

Застанал зад кулисите, Личфийлд прошепна „Не“, но заповедта му остана нечута. Князът стисна ръката на Виола и животът и смъртта станаха всеобщи любимци под нарисуваното небе.

Беше една студена ръка, ръка, по чиито вени не течеше кръв и която бе лишена от цвят.

Но изглеждаше досущ като жива.

Те бяха равностойни, живата и мъртвата ръка, и никой не разполагаше с основателна причина да ги раздели.

Личфийлд въздъхна зад кулисите и си позволи да се усмихне. Беше се страхувал от това докосване, беше се опасявал, че то ще

развали магията. Но тази вечер Дионис беше с тях. Всичко щеше да бъде наред, усещаше го с костите си.

Действието приключи и Малволио, който продължаваше да сипе заплахи, въпреки че бе победен, бе изнесен от сцената. Останалите също я напуснаха, като оставиха шута да сложи край на пиесата.

*Животът тъй е, то се знай,
хей-хо, дъждът вали, вали...
но нека с туй да сложим край,
а утре пак — добре дошли!*

Сцената потъна временно в мрак и завесата се спусна. В ложите избухна възторжено ръкопляскане — същото приглушено бумтене. Със светнали от радост лица заради успеха на генералната репетиция, актьорите се наредиха зад завесата, готови да се поклонят. Тя се вдигна и аплодисментите се засилиха.

Калоуей отиде зад кулисите при Личфийлд. Беше облечен и бе измил кръвта от врата си.

— Имаме поразителен успех — отбеляза черепът. Колко жалко, че скоро трупата ще трябва да се разпусне.

— Така е — отговори трупът.

Актьорите се развикаха към кулисите, приканвайки Калоуей да се присъедини към тях. Аплодираха го и го насърчаваха да излезе на сцената.

Той сложи ръка на рамото на Личфийлд.

— Ще излезем заедно, сър.

— Не, не. Не мога.

— Трябва. Триумфът е колкото мой, толкова и ваш.

Личфийлд кимна и те излязоха заедно, за да се поклонят рамо до рамо с актьорите.

* * *

Талула се трудеше зад кулисите. Чувстваше се обновена от съня си в гримьорната. Заедно с живота ѝ си бяха отишли и неприятностите. Болката в ханша и коварната невралгия в скалпа ѝ бяха изчезнали. Вече не се налагаше да си поема дъх през трахея, напластена със седемдесетгодишна мръсотия, нито да си разтрива китките, за да възстанови кръвообращението в тях; дори не ѝ се налагаше да мига. Тя стъпки огън с обновени сили, като струпа на купчини останките от стари представления — стари проспекти, реквизит, костюми. Когато се събраха достатъчно леснозапалими предмети, драсна една кибритена клечка и поднесе пламъка към тях. Театърът пламна.

* * *

Някой надвика аплодисментите:

— Великолепно, скъпи мои, великолепно!

Гласът беше на Даян — всички го разпознаха, въпреки че отначало не я видяха. Тя вървеше с олюляване по централната пътека към сцената и изглеждаше доста комично.

— Глупава кучка — каза Еди.

— Опа! — възкликна Калоуей.

Щом стигна до сцената, тя го нападна с приказки:

— Получи всичко, което искаше, нали? Това ли е новата ти любовница? А?

Докато говореше, Даян се мъчеше да се покатери при него, като се хващаше за горещите метални предпазители на прожекторите на рампата. Кожата ѝ се опърли, мазнината пламна.

— За бога, някой да я спре — викна Еди. Но Даян, изглежда, не усещаше пламъците, защото му се изсмя в лицето. От лампите се разнесе миризма на горяща плът. Актьорите се разпръснаха, забравили за триумфа.

Някой извика:

— Угасете светлините!

Миг по-късно лампите угаснаха. Даян падна по гръб с димящи ръце. Един от актьорите припадна, друг изтича да повърне зад кулисите. Зад гърба на останалите се разнесе приглушеното прашене

на пламъци, но те не му обърнаха внимание, погълнати от гледката, която се бе открила пред очите им.

Сега, когато прожекторите на рампата не светеха, артистите виждаха съвсем ясно салона. Предните редове бяха празни, но балконът и ложите бяха препълнени с въодушевени почитатели. Всеки ред, всеки сантиметър от пътеката бяха заети от зрители. Някой взе да ръкопляска пак и няколко мига по-късно аплодисментите избухнаха с нова сила. Но този път почти никой от трупата не изпита гордост.

Въпреки че се намираха на сцената и очите им бяха изморени и заслепени от светлината, актьорите видяха ясно, че сред аплодиращата ги тълпа няма нито един жив мъж, жена или дете. Зрителите размахваха носни кърпи от фина коприна с разложени ръце, някои тропаха по предните седалки, но повечето просто ръкопляскаха с костеливи длани.

Калоей се усмихна, поклони се дълбоко и прие възхищението им с благодарност. За петнадесет години работа в театъра за пръв път виждаше публика, която да го оцени по достойнство.

Като се къпеха в любовта на почитателите си, Констанция и Ричард Личфийлд се хванаха за ръце и тръгнаха към предната част на сцената, за да се поклонят отново, а живите актьори се дръпнаха ужасени назад.

Те започнаха да крещят и да се молят, да вият и да тичат насам-натам като изненадани прелюбодейци във фарс. Но като във всеки фарс и в този нямаше изход. Ярки пламъци погъделичкаха гредите на покрива, а когато шнурбоденът^[21] пламна, отляво и отдясно се спуснаха водопади от плат. Отпред бяха мъртвите, а отзад — смъртта. Въздухът се изпълни с пушек и видимостта стана нулева. Някой се беше наметнал с тога от горящо платнище и не спираше да крещи. Друг размахваше пожарогасител срещу огнения ад. Всичко бе напразно — изпълнителите бяха уморени, а представлението зле режисирано. Когато покривът започна да се руши, падащите греди и трегери се погрижиха повечето актьори да замлъкнат.

Зрителите в ложите взеха да се разотиват. Запътиха се спокойно към гробовете си, дълго преди пожарникарите да пристигнат, а заревото на огъня осветяваше саваните и лицата им, когато поглеждаха през рамо, за да гледат как „Елизиум“ загива. Беше добро

представление и сега се прибираха доволни, че ще има какво да обсъждат известно време в мрака.

* * *

Пламъците продължиха да бушуват в нощта, въпреки героичните усилия на огнеборците. В четири сутринта те се отказаха от битката и пожарът се развихри с пълна сила. До настъпването на зората беше приключил с театъра.

В руините бяха намерени останките на няколко души, но повечето тела бяха в състояние, което не позволяваше идентифицирането им. Здравните картони разкриха, че един от труповете е на Джайлс Хамърсмит (управител), друг на Раян Зейвиър (сценичен мениджър), а трети — колкото и да бе шокиращо — на Даян Дювал. „Звездата от «Извънбрачното дете» изгаря до смърт“ написаха таблоидите. След седмица беше забравена.

Нямаше оцелели. Просто някои от телата така и не бяха намерени.

* * *

Те стояха край магистралата и гледаха как колите бързат в нощта.

Личфийлд и Констанция бяха там, разбира се, лъчезарни както винаги. Калоуей бе избрал да тръгне с тях, Еди и Талула също. Към групата им се бяха присъединили и трима-четирима от другите актьори.

Това беше първата им нощ на свобода и ето ги на път — трупа пътуващи артисти. Еди беше умрял от задушаване; някои от другите бяха пострадали по-сериозно в пожара. Имаше обгорени тела и счупени крайници. Но публиката, пред която щяха да играят занапред, щеше да им прости ужасните обезобразявания.

— Някои живеят заради любовта — каза Личфийлд на новите си другари, — а други заради изкуството. Нашата щастлива група е избрала второто.

Сред актьорите се разнесоха откъслечни аплодисменти.

— На вас, които никога не сте умирали, позволете да кажа: добре дошли в света!

Смях и още аплодисменти.

Фаровете на колите, които се движеха забързано по магистралата на север, осветяваха силуетите им. Мъжете и жените изглеждаха съвсем като живи. Но нима същността на професията им не беше точно такава? Да имитират живота толкова добре, че илюзията да изглежда съвсем реална? А новата публика, която ги очакваше в моргите, църковните гробища и параклисите, щеше да оцени уменията им по-добре от всеки друг. Кой би аплодирал по-възторжено имитацията на страст и болка, ако не мъртвите, които бяха познали тези чувства, за да ги забравят после?

Мъртвите. Те се нуждаеха от развлечения не по-малко от живите, а бяха пренебрегвани постоянно.

Само че тази трупа нямаше да играе за пари, а заради любовта към изкуството — Личфийлд им бе изяснил това от самото начало. Вече нямаше да служат на Аполон.

— А сега — продължи той — накъде да поемем? На север или на юг?

— На север — каза Еди. — Майка ми е погребана в Глазгоу, умря, преди да стана професионален артист. Бих искал да види как играя.

— Значи на север — съгласи се Личфийлд. — Какво ще кажете да си намерим някакъв транспорт?

Той ги поведе към крайпътния ресторант и примигващата му неонова реклама, която държеше нощта на една светлина разстояние. Цветовете, които се изливаха през прозорците върху автомобилния паркинг, бяха ярки като в театър: алено, лаймово зелено, кобалтово синьо и бяло. Автоматичните врати се отвориха със свистене и от тях излезе пътник, понесъл хамбургери и кейк за детето, което го очакваше на задната седалка в колата му.

— Сигурно ще се намери свободно място за нас при някой любезен шофьор — отбеляза Личфийлд.

— За всичките? — попита Калоуей.

— Някой камион ще ни свърши работа; просителите не могат да бъдат прекалено придирчиви — каза Личфийлд. — Сега сме просители и сме подвластни на капризите на нашите покровители.

— Винаги можем да откраднем кола — обади се Талула.
— Не е нужно да крадем, освен в краен случай — отсече Личфийлд. — Двамата с Констанция ще отидем да потърсим шофьор.
Той хвана съпругата си за ръка.
— Никой не отказва на красотата.
— А какво ще правим, ако някой ни попита какво търсим тук? — попита нервно Еди. Не беше свикнал с новата си роля; още беше неуверен.
Личфийлд се обърна към групата и гласът му прогърмя в нощта:
— Какво ще правите ли? Ще се преструвате на живи, разбира се! И ще се усмихвате!

[1] Интимен разговор (фр.). — Б.пр. ↑

[2] „Песента на Хайауата“ е епична поема от американския поет Хенри Уодсуърт Лонгфелоу, написана в четиристъпен хорей — двусрична стихотворна стъпка, при която първата сричка (дум) е дълга и ударена, а втората (да) е кратка и неударена. — Б.пр. ↑

[3] В древногръцката митология Елизиум (или Елисейски полета) е мястото, на което попадат душите на героите след смъртта им. — Б.пр. ↑

[4] Аристократичната западна част на Лондон, известна с театрите си. — Б.пр. ↑

[5] Голяма (бяла) завеса или стена, която обгражда сцената (или е разположена зад нея) и играе ролята на фон. Изрисувана подходящо, тя създава илюзия за дълбочина и прави сцената да изглежда по-просторна. — Б.пр. ↑

[6] Завеса в дъното на сцената, декори. — Б.пр. ↑

[7] Очевидно Еди играе ролята на Сър Тоби Хлъц, вуйчото на Оливия (един от главните герои в комедията на Шекспир). — Б.пр. ↑

[8] Препратка към заглавието на Алън Силитоу „Самотният бегач на дълги разстояния“. — Б.пр. ↑

[9] Точната фраза, която е част от прочутата реч на Хамлет „Да бъдеш или не? Туй е въпросът“, гласи „Такъв завършек — от бога да го просиш!“ (в превод на Валери Петров). — Б.пр. ↑

[10] Кралският национален театър в Лондон. — Б.пр. ↑

[11] Район в Лондон, където се намира Кралският национален театър. — Б.пр. ↑

[12] *Abide with me* (англ.) — фраза, станала популярна в английския език покрай християнския химн на шотландеца Хенри Франсис Лайт, който той написва, докато умира от туберкулоза. В химна Хенри се обръща към Бог и го моли да остане с него до сетния му час. — Б.пр. ↑

[13] Очевидно Личфийлд има предвид управителите на театри, защото древногръцкият бог Аполон е покровител на певците и музикантите и предводител на музите. — Б.пр. ↑

[14] Героят има предвид спорт, при който кучета влизат в бой с прикована към кол мечка. Този спорт става популярен в Англия през XII в. и е забранен през 1835 г. — Б.пр. ↑

[15] Герой от романа „Трилби“ на английския писател от френски произход Джордж дю Морие, чието име се превръща в нарицателно за ловък манипулатор и хипнотизатор. — Б.пр. ↑

[16] Преводът на стиховете навсякъде в разказа е на Валери Петров. — Б.пр. ↑

[17] Свършен факт (фр.). — Б.пр. ↑

[18] Песен на песните, 2:17, 4:6, Православна Библия, 1991 г. — Б.пр. ↑

[19] Притчи, 10:7, Православна Библия, 1991 г. — Б.пр. ↑

[20] „Дванайсета нощ“, Първо действие, Първа сцена, превод Валери Петров. — Б.пр. ↑

[21] Невидимо за зрителите пространство над сцената, в което се съхраняват декори, най-често падащи завеси. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.